

Identifying the Core Strategic Desirability of Traffic Police for Enhancing Social Participation of Road Users in Traffic Safety¹

Valiollah Pira²

Aşhāb Habibzadeh³

Eskandar Momenti⁴

Hassan Bakhtiari⁵

Article Type: Research article extracted from a doctoral dissertation

Received: 13/10/2025

Accepted: 12/12/2025

NAJA Strategic Studies Quarterly/Vol.10/NO.4 (serial 38)/Winter 2026*35-66

DOI: 10.22034/ssj.2025.1284037.1761

Abstract

Background and aim: Traffic safety, as one of the main indicators of social development, requires the identification and establishment of core strategic desirability in managing public participation. In this regard, clarifying the fundamental principles, values, and orientations of the Traffic Police of FARJA plays a decisive role in enhancing the participation of traffic users, institutionalizing a culture of safety, and reducing traffic accidents. Therefore, the aim of this study is to identify the core strategic desirability of the Traffic Police in promoting the social participation of users in traffic safety.

Method: This research was conducted using a qualitative approach with an exploratory nature. Data were collected through structured interviews with sixteen experts from the Traffic Police and university faculty members and were analyzed using thematic analysis and MAXQDA 2020 software. The sample size was determined based on theoretical saturation, and purposive sampling and snowball techniques were employed. Lincoln and Guba's trustworthiness criteria were used to ensure the credibility of the findings.

Results: From the perspective of core strategic desirability, seventeen basic themes were identified in the domain of principles and values, twelve basic themes in the mission dimension, and twelve basic themes in the organizational vision dimension. Together, these form the conceptual and strategic foundation of public participation in traffic safety.

Conclusion: Enhancing social participation in traffic safety is grounded in three central themes: in the dimension of principles and values, "*trust-building through transparency and justice*" serves as the foundation of public participation; in the mission dimension, "*transforming citizens from passive observers into effective actors*" plays a key role; and in the vision dimension, "*participatory governance based on somatization*" outlines the future direction of the Traffic Police. The realization of these themes will pave the way for sustainable traffic safety.

Keywords: Social Participation, Traffic Safety, Core Strategic Desirability.

1- This article is derived from a PhD dissertation titled: "Strategic Plan for Enhancing Social Participation of Users in Traffic Safety" in the field of Traffic Safety Management at Amin Police Comprehensive University.

2- Instructor of Traffic Operations, Department of Traffic Operations, Faculty of Traffic Police, Imam Hassan Mojtaba Officer Training University, Tehran, Iran (Corresponding Author). valialahpir58@gmail.com

3- Professor of Communication Sciences, Department of Social Sciences, Faculty of Human Resource Management and Behavioral Sciences, Amin University of Law Enforcement Sciences, Tehran, Iran. socialnetwork061@gmail.com

4- Associate Professor of Strategic Management, Department of Strategic Management, Amin Police Comprehensive University, Tehran, Iran. amir.homom@yahoo.com

5- Professor of Strategic Management, Department of Strategic Management, Amin Police Comprehensive University, Tehran, Iran. hbakh4039@yahoo.com

شناسایی مطلوبیت‌های اساسی راهبردی پلیس راهور برای ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک^۱

ولی‌اله پیرا^۲
اصحاب حبیب‌زاده^۳
اسکندر مؤمنی^۴
حسن بختیاری^۵

نوع مقاله: مقاله پژوهشی مستخرج از رساله دکترا

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۷/۲۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۹/۲۱

فصلنامه مطالعات راهبردی ناجا/ سال دهم/ شماره ۴ (پیاپی ۳۸) - زمستان ۱۴۰۴* ۶۶-۳۵

DOI: 10.22034/ssj.2025.1284037.1761

چکیده

زمینه و هدف: ایمنی ترافیک به مثابه یکی از شاخص‌های اصلی توسعه اجتماعی، نیازمند شناسایی و استقرار مطلوبیت‌های اساسی راهبردی در مدیریت مشارکت مردمی است. در این میان، تبیین اصول، ارزش‌ها و جهت‌گیری‌های بنیادین پلیس راهور فراجا نقشی تعیین‌کننده در ارتقای مشارکت کاربران ترافیک و نهادینه‌سازی فرهنگ ایمنی و کاهش سوانح ترافیکی دارد. از این‌رو، هدف از این تحقیق شناسایی مطلوبیت‌های اساسی راهبردی پلیس راهور در زمینه ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک است.

روش: این پژوهش با رویکرد کیفی و ماهیتی اکتشافی صورت گرفته است. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های ساختاریافته با شانزده نفر از خبرگان پلیس راهور و استادان دانشگاه گردآوری و با استفاده از تحلیل مضمون و نرم‌افزار مکس کیودا ۲۰۲۰ تحلیل شد. اشباع نظری مبنای تعیین حجم نمونه بود و از روش هدفمند و فن گلوله‌برفی و معیارهای اعتمادپذیری لینکلن و گوبا برای اعتباربخشی یافته‌ها استفاده شد.

یافته‌ها: از منظر مطلوبیت‌های اساسی راهبردی، هفده مضمون پایه شناسایی شده در حوزه اصول و ارزش‌ها، دوازده مضمون پایه در بخش رسالت و دوازده مضمون پایه در چشم‌انداز سازمانی بنیان مفهومی و راهبردی مشارکت مردمی در ایمنی ترافیک را تشکیل می‌دهند.

نتیجه‌گیری: ارتقای مشارکت اجتماعی در ایمنی ترافیک بر سه مضمون محوری استوار است: در بُعد اصول و ارزش‌ها، «اعتمادسازی از طریق شفافیت و عدالت» زیربنای مشارکت مردمی است؛ در رسالت، «تبدیل شهروندان از ناظر منفعل به عامل مؤثر» نقش کلیدی دارد؛ در چشم‌انداز نیز، «حکمرانی مشارکتی مبتنی بر هوشمندسازی» جهت‌گیری آینده پلیس راهور را ترسیم می‌کند. تحقق این مضامین زمینه‌ساز ایمنی پایدار ترافیکی خواهد بود.

واژگان کلیدی: مشارکت اجتماعی، ایمنی ترافیک، مطلوبیت‌های اساسی راهبردی.

۱- این مقاله برگرفته از رساله دکتری با عنوان «طرح راهبردی ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک» رشته مدیریت ایمنی ترافیک دانشگاه جامع علوم انتظامی امین است.

۲- مربی عملیات ترافیک، گروه عملیات ترافیک، دانشکده راهور، دانشگاه تربیت افسری امام حسن مجتبی (ع)، تهران، ایران (نویسنده مسئول).
valialahpir58@gmail.com

۳- استاد علوم ارتباطات، گروه علوم اجتماعی، دانشکده مدیریت منابع انسانی و علوم رفتاری، دانشگاه جامع علوم انتظامی امین، تهران، ایران.
socialnetwork061@gmail.com

۴- دانشیار مدیریت راهبردی، گروه مدیریت راهبردی، دانشگاه جامع علوم انتظامی امین، تهران، ایران. amir.homom@yahoo.com

۵- استاد مدیریت راهبردی، گروه مدیریت راهبردی، دانشگاه جامع علوم انتظامی امین، تهران، ایران. hbakh4039@yahoo.com

مقدمه

تصادفات رانندگی امروزه به یکی از مسائل مهم اجتماعی در ایران بدل شده که پیامدهای انسانی، اقتصادی، فرهنگی و امنیتی بسیاری برای کشور به همراه داشته است (حسینی و همکاران، ۱۴۰۱: ۱۵۲). این معضل سالانه جان هزاران نفر را می‌گیرد و بار مالی و روانی زیادی بر دوش جامعه می‌گذارد. عامل انسانی، با سهمی بیش از ۶۸ درصد در بروز تصادفات، همچنان اصلی‌ترین علت وقوع سوانح ترافیکی شناخته می‌شود (عبدالرحمانی، ۱۳۹۴: ۱۸). از این‌رو، کنترل رفتار کاربران ترافیک و پیشگیری از تخلفات، نه فقط ضرورتی انکارناپذیر بلکه، بخشی از مأموریت بنیادین پلیس راهور فراجا به شمار می‌آید؛ مأموریتی که قانون‌گذار در بند دوازدهم ماده چهار قانون تشکیل نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۶۹) به‌صراحت به آن اشاره کرده است. با این حال، با وجود تلاش‌های گسترده پلیس در کنترل ترافیک، آمار جرایم و تصادفات به‌ویژه در سال‌های اخیر، روندی افزایشی داشته است (محمدی و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۰۴). این روند ناکارآمدی سیاست‌های صرفاً سلبی در مواجهه با پدیده‌های پیچیده اجتماعی همچون تخلفات رانندگی را برجسته می‌کند و لزوم گذار به رویکردی تعاملی و پیشگیرانه را نمایان می‌سازد. در این میان، توجه به رویکرد جامعه‌محور و جلب مشارکت فعال شهروندان - به‌مثابه یکی از مؤلفه‌های کلیدی حکمرانی مطلوب - ضرورتی راهبردی برای ارتقای ایمنی ترافیک تلقی می‌شود. مشارکت اجتماعی در بطن خود نوعی مسئولیت‌پذیری و دخالت آگاهانه در تصمیم‌گیری‌های جمعی است که - علاوه بر ارتقای احساس امنیت - منجر به افزایش اعتماد عمومی، انسجام اجتماعی و کاهش فاصله میان مردم و نهادهای حاکمیتی می‌شود (هرسیچ و محمدآوغلو، ۱۳۹۱: ۲) به نقل از غفاری و جمشیدزاده، ۱۳۹۰: ۲۶).

مشارکت تجلی فعالیت، درگیری و تأثیرگذاری مردم بر فرایندهای تصمیم‌سازی و اجراست. در حوزه ترافیک نیز، این مشارکت می‌تواند به پلیس راهور در اجرای بهتر قوانین، پیشگیری از تخلفات، کاهش تصادفات و ایجاد نظم و ایمنی پایدار یاری رساند (هزارجریبی و صفری شالی، ۱۳۹۱: ۴). با توجه به گستره مأموریتی پلیس راهور و محدودیت‌های منابع انسانی و مالی، اتکای صرف به امکانات داخلی این نهاد در تحقق ایمنی فراگیر ترافیکی امکان‌پذیر نیست. در نتیجه، جلب مشارکت کاربران و بهره‌گیری

از ظرفیت‌های اجتماعی موجود به ضرورتی تبدیل شده است (حسینی و همکاران، ۱۴۰۱، ۱۶۳). تحقق مشارکت مؤثر و هدفمند مستلزم تدوین برنامه‌های منسجم و متکی بر اسناد بالادستی و اصول راهبردی روشن است. به‌ویژه اینکه اسناد بالادستی همچون سند راهبردی فراجا، سند معماری آینده نیروی انتظامی، قوانین و سیاست‌های کلی نظام چارچوب‌ها و مطلوبیت‌هایی را برای عملکرد نهادهای انتظامی در تعامل با جامعه ترسیم کرده است. با این حال، یکی از کاستی‌های مهم در مدیریت راهبردی پلیس راهور فقدان تحلیل علمی و دسته‌بندی شده از اسناد بالادستی و اصول راهبردی مرتبط با مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک است. بدون احصای دقیق این منابع و مطلوبیت‌های اساسی نظیر اصول ارزشی، مأموریت‌ها و چشم‌انداز سازمانی، تدوین برنامه‌های عملیاتی منسجم و هم‌راستا با سیاست‌های کلان دشوار و بعضاً غیرممکن خواهد بود. بنابراین، مسئله اصلی این پژوهش این است که: «کدام اسناد بالادستی و کدام مطلوبیت‌های راهبردی در قالب اصول، مأموریت و چشم‌انداز پلیس راهور وجود دارد که می‌تواند به مثابه زیرساخت راهبردی برای ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک استفاده شود؟».

پیشینه و مبانی نظری

با توجه به اهمیت روزافزون مشارکت اجتماعی در ارتقای ایمنی ترافیک، در سال‌های اخیر تحقیقات متعددی در داخل و خارج از کشور با محورهای مرتبط صورت گرفته است. با این حال، بررسی‌های پژوهشگر نشان می‌دهد که پژوهشی جامع با تمرکز بر اسناد بالادستی و تحلیل مطلوبیت‌های اساسی راهبردی پلیس راهور در زمینه ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک تاکنون صورت نگرفته است. در حوزه پژوهش‌های خارجی، اگرچه برخی از پژوهش‌ها به موضوعاتی مرتبط پرداخته‌اند، کمتر به ابعاد ساختاری و بومی مشارکت کاربران در نظام ایمنی ترافیکی ایران اشاره شده است. در سطح داخلی نیز، پژوهش‌هایی که به‌طور مستقیم با هدف حاضر هم‌راستا باشد بسیار محدود است. از این رو، با توجه به گستردگی و پیچیدگی این حوزه، در ادامه برخی از پژوهش‌های داخلی و خارجی را مرور خواهیم کرد که می‌تواند در تبیین مؤلفه‌های تأثیرگذار بر مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک مؤثر باشد.

شهنوازی و همکاران (۱۴۰۴) در تحقیقی با عنوان «شناسایی راهبردهای مؤثر بر بهبود ایمنی ترافیک شهری (نمونه پژوهی: شهر تهران)» نشان دادند فرضیه مؤثر بودن راهبردهای هوشمندسازی، ارتقای الگوهای رفتاری، استفاده از فناوری و تجهیزات به‌روز و توسعه زیرساخت‌ها در حمل‌ونقل شهری بر بهبود ایمنی ترافیک شهری صحیح بود و یافته‌های کمی نیز گواه تأثیر آن بر بهبود مدیریت حمل‌ونقل شهری است.

ابراهیمی (۱۴۰۲) در تحقیقی با عنوان «شاخص‌های راهبردی مؤثر بر جلب مشارکت بخش خصوصی در توسعه ورزش همگانی کشور» نشان داد که شاخص‌های راهبردی مؤثر بر جلب مشارکت بخش خصوصی در توسعه ورزش همگانی کشور از دیدگاه خبرگان عبارت است از راهبردهای اداری و رویه‌ای، راهبردهای حقوقی و قانونی، راهبردهای اطلاعاتی و دانشی، راهبردهای عملیاتی و اجرایی، راهبردهای مالی، راهبردهای حمایتی و پشتیبانی، راهبردهای مدیریتی و برنامه‌ریزی، راهبردهای نظارتی و کنترلی، راهبردهای اقتصادی و راهبردهای سازمان‌دهی و هماهنگی. یافته‌های پژوهش حاضر می‌تواند مسئولان ورزش کشور را در جلب مشارکت بخش خصوصی در توسعه ورزش همگانی یاری کند.

سادات حسینی و زراعت‌پیما (۱۴۰۱)، پژوهشی را با عنوان «استفاده از مشارکت مردمی برای مدیریت ترافیک» انجام دادند که نشان داد افسران راهنمایی و رانندگی با جلب مشارکت مردمی برای اعمال قانون رانندگان متخلف موافق هستند؛ هرچند مجهز کردن مردم به تجهیزات مستندسازی تخلفات را لازم می‌دانند. همچنین افسران راهور با مشارکت مردم برای ایمن‌سازی معابر موافق هستند.

خسروی و احمدوند (۱۴۰۰)، پژوهشی را با عنوان «الگوی تعیین دکتترین در طرح-ریزی و برنامه‌ریزی راهبردی» انجام دادند که نشان داد اصول، ارزش‌ها و بایسته‌های سازمان با تمرکز بر محیط تعیین می‌شود. آزمون صحت‌گذاری الگوی استخراج‌شده در کارگروه خبرگی با حضور ۱۲۰ نفر از کارشناسان و مدیران طرح‌ریزی راهبردی سازمان-های صنعتی برگزار شد؛ پس از تأیید الگو در کارگروه خبرگی، برای تعیین اصول راهبردی در چندین پروژه طرح‌ریزی یا تصمیم‌گیری راهبردی - مانند پروژه طرح‌ریزی راهبردی برای ترابری هوشمند جاده‌ای - از آن استفاده شد. در همه موارد استفاده‌شده،

اصول راهبردی تعیین‌شده از دقت و کارآمدی خوبی برخوردار بود که در واقع، کاربرد مناسب الگو را نشان می‌داد.

ملکی و همکاران (۱۴۰۰) تحقیقی تحت عنوان «شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های الگوی تعاملی پلیس راهور فراجا با سایر سازمان‌ها در ایمنی ترافیک» انجام دادند. یافته‌های تحقیق حاکی از شناسایی هفت بعد (مدیریتی، اجرایی، فرهنگی، آموزشی، ایمن‌سازی، اجتماعی و زیرساختی)، ۲۳ مؤلفه (تعامل و ارتباط، تحلیل داده، قوانین و مقررات، مدیریت خدمات، مدیریت منابع، نظارتی، مالی، عیب‌یابی، عملیاتی، برخورد قانونی و...) و ۱۵۴ شاخص بود. همچنین نتایج نشان داد که ابعاد مدیریتی و اجرایی از مهم‌ترین شاخص‌ها برای تعامل و ارتباط مؤثر سازمان‌های دخیل در ایمنی ترافیک با یکدیگر است.

الجببرینی^۱ و همکاران (۲۰۲۵) تحقیقی با عنوان «چگونه برنامه‌ریزی راهبردی پایداری را بهبود می‌بخشد: شواهدی از بیانیه‌ی مأموریت» با روش تحلیل محتوا، بیانیه‌ی مأموریت ۴۹ شرکت فلسطینی را بررسی کردند. یافته‌ها نشان داد شرکت‌ها به‌طور فزاینده‌ای ارزش‌های پایداری را در مأموریت خود می‌گنجانند. از این رو، بیانیه‌ی مأموریت سازمان‌ها به‌مثابه‌ی ابزار کلیدی در تبیین ارزش‌های راهبردی و جهت‌دهی راهبردی به سمت اهداف کلان عمل می‌کند.

الجانوسی^۲ و همکاران (۲۰۲۳) تحقیقی با عنوان «سیاست نوآوری مأموریت‌محور برای توسعه‌ی پایدار» را با روش مرور نظام‌مند بر سیاست‌های نوآوری مأموریتی در حوزه‌ی توسعه‌ی پایدار انجام دادند. یافته‌ها نشان داد که مأموریت‌های کلان ملی به‌مثابه‌ی چارچوبی برای هم‌افزایی ارزش‌های اجتماعی، محیطی و فناوری طراحی شده است و ادغام مأموریت و چشم‌انداز راهبردی با اهداف توسعه‌ی پایدار منجر به تحقق مشارکت اجتماعی و نوآوری هدفمند می‌شود.

سیمونوفسکی، واله، سرال و واتلت^۳ (۲۰۲۱) در پژوهشی با عنوان «عوامل زمینه‌ای مؤثر بر مشارکت شهروندان در شهر هوشمند با مطالعه‌ی تطبیقی شهرهای هوشمند بلژیک و سوئد»، به این نتیجه رسیدند که پنج عامل زمینه‌ای از

1- Aljebri

2- Al-Jayyousi

3- Simonofski, Vallé, Serral & Wautelet

جمله وجود راهبرد توجه به شهر هوشمند، انگیزه‌های مشارکت، تمرکز، الزامات قانونی و ویژگی‌های شهروندان برای موفقیت شهرهای هوشمند باید در نظر گرفته شود. از این‌رو، با شناسایی این عوامل، راهبردهای مشارکت شهروندان برای شهرهای هوشمند استخراج شد و سپس این توصیه‌ها در مورد بروکسل در بلژیک اعمال شد.

هامان^۱ و همکاران (۲۰۲۱) تحقیقی با عنوان «فرایند طراحی و اجرای یک پویش ایمنی جاده‌ای در مناطق روستایی آمریکا با تأکید بر مشارکت جامعه محلی» را انجام دادند. یافته‌ها نشان داد که درگیرسازی فعال شهروندان در مراحل برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری، موجب افزایش اثربخشی اقدامات ایمنی می‌شود. این پژوهش بیانگر آن است که مطلوبیت‌های اساسی راهبردی نظیر شفافیت، اعتماد و پاسخ‌گویی بنیان شکل‌گیری مشارکت اجتماعی مؤثر در ایمنی ترافیک محسوب می‌شود.

بررسی پیشینه پژوهش‌ها نشان می‌دهد که تحقیقات داخلی در زمینه مشارکت اجتماعی نسبت به منابع خارجی از فراوانی بیشتری برخوردارند و عمدتاً با رویکردی کلان به ابعاد حقوقی، فرهنگی، اخلاقی و اجتماعی مشارکت پرداخته‌اند. در مقابل، پژوهش‌های خارجی بیشتر بر شیوه‌های جلب مشارکت، انگیزه‌های مشارکت شهروندان و تأثیر آن بر کاهش جرایم متمرکز بوده‌اند. با وجود این، در هر دو حوزه، پژوهشی جامع که به تحلیل مطلوبیت‌های راهبردی پلیس راهور در ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک پردازد مشاهده نمی‌شود. پژوهش حاضر با هدف رفع این خلأ، به تبیین این ابعاد خواهد پرداخت.

ایمنی ترافیک: از جمله مفاهیم پیچیده و چندبعدی است که در معنای فنی خود عبارت است از جابه‌جایی ایمن، به‌صرفه، سریع و راحت مسافر و کالا توسط وسایل نقلیه در راه‌ها و مسیرها با در نظر گرفتن قوانین و مقررات ترافیکی (ملکی و حسینی، ۱۳۹۷: ۱۴۷).

نظریه‌های ایمنی ترافیک: همان‌طوری که در شکل شماره (۱) مشاهده می‌شود، به‌طور کلی سه نوع دیدگاه برای ایمنی ترافیک وجود دارد: (۱) دیدگاه سنتی که شامل رویکرد کاربران ترافیک و علی است و بیشتر بر خطاهای انسانی و کاربران ترافیک تمرکز دارد (کریستیانسون^۲، ۲۰۱۸؛ ۲) دیدگاه نظام‌مند شامل ایمنی پایدار، نظام

1- Hamann

2- Cristianis Anderson

ایمن و برنامه سازمان ملل برای دهه اقدام است. این رویکردها پیشگیری از تصادفات کشنده را مجموعه‌ای در نظر می‌گیرند که در آن، هم کاربران ترافیک و هم طراحان راه مسئول هستند و هر کدام اصول و اهداف متفاوتی در ایمنی ترافیک دارند (کارول و رانیان^۱، ۲۰۱۵). (۳) دیدگاه چشم‌انداز صفر: این دیدگاه، برنامه‌ریزان ایمنی ترافیک را مسئول پیشگیری از تصادفات می‌داند و برنامه‌های موفق با رویکرد «چشم‌انداز صفر» به جای حذف خطاهای انسانی، بر آنند که خطاهای انسانی را از طریق زیرساخت‌هایی جبران کنند که تحمل زیست‌شناختی بدن در برابر نیروهای خارجی را افزایش می‌دهند (لینبرگ^۲، ۲۰۱۷).

شکل شماره (۱): دیدگاه‌های ایمنی ترافیک (صفرپور و همکاران، ۲۰۲۰)

کاربران ترافیک: منظور از کاربران ترافیک رانندگان، عابران پیاده، سرنشینان وسایل نقلیه، مسافران حمل‌ونقل عمومی، دوچرخه‌سواران، سوارکاران و تمام استفاده‌کنندگان از راه و وسیله نقلیه هستند (ملکی و حسینی، ۱۳۹۷، ۱).

مشارکت اجتماعی: در اصطلاح، مشارکت اجتماعی را می‌توان همکاری آحاد جامعه در فعالیتی دانست که موضوع آن امور اجتماعی است. منظور از امور اجتماعی اموری است که حاصل تعاملات نسبتاً پایدار افراد در محیط اجتماعی است. از نظر مفهومی، مشارکت اجتماعی در نظریات و دیدگاه‌های مختلف، به شکل‌های گوناگون مفهوم‌سازی و تعریف شده است. برای مثال، بانک جهانی مشارکت اجتماعی را «فرایندی» تعریف می‌کند که «از طریق آن، سهامداران بر ایجاد مشوق‌ها، تصمیم‌ها و منابعی که بر

1- Karul & Ranian

2- Linberg

وضعیت و سرنوشت آن‌ها مؤثر است، اعمال نفوذ و کنترل می‌کنند» (بری و مولارد^۱، ۲۰۰۹، ۵۶).

نظریهٔ مشارکت راجرز^۲: در واقع، راجرز بر این دیدگاه است که مشارکت اصیل زمانی شکل می‌گیرد که محیطی امن، پذیرنده و رشددهنده برای افراد فراهم شود. راجرز در تحلیل نهایی خود با تأکید بر ویژگی‌های فردی، روانی و انگیزشی، معتقد است که از نظر روانی باید نوعی آمادگی در افراد برای پذیرش تغییرات نو و جدید وجود داشته باشد. به نظر او، موانع مشارکت عبارت است از: (۱) فقدان اعتماد، (۲) فقدان نوآوری، (۳) تقدیرگرایی، (۴) پایین بودن سطح آرزوها، (۵) ناتوانی از چشم‌پوشی از منابع آبی به دلیل منافع آبی، (۶) دیدگاه زمانی محدود، (۷) خانواده‌گرایی، (۸) وابستگی به قدرت دولت، (۹) دشمنی با دولت، (۱۰) وابستگی به دولت، (۱۱) محلی‌گرایی و (۱۲) فقدان همدلی (راجرز، ۱۹۶۱).

رابرت دال^۳: مدل او مبتنی بر رویکرد روان‌شناسی رفتارگرایانه است که پدیدهٔ گرایش داشتن یا نداشتن افراد - یا به عبارتی عوامل مؤثر بر تمایل فرد - برای مشارکت در امور اجتماعی - سیاسی را مدنظر قرار داده است و در نظریهٔ خود به دنبال دلایل فقدان گرایش به مشارکت است و آن را به صورت زیر بیان می‌کند: الف) ارزشیابی شخص از میزان پاداش ناشی از درگیری‌های سیاسی با پاداش ناشی از سایر فعالیت‌ها؛ ب) هرگاه شخص بین شقوق پیش روی خود تفاوت‌های بارزی احساس نکند و به آن‌ها اهمیت ندهد، در نهایت در برخی از امور مشارکت کمتری دارد؛ ج) هرگاه فرد تصور کند که مشارکت او در امری بیهوده است و نمی‌تواند منشأ تغییرات گردد، هرگز وارد مشارکت نمی‌گردد؛ د) هر چه مشکلات و موانع وارد شدن در برخی از فعالیت‌ها بیشتر باشد احتمال مشارکت در آن کمتر خواهد بود. چون به قضیهٔ هزینه - منفعت فکر می‌کند (دال، ۱۳۶۴، ۱۳۹-۱۳۳).

تعیین مطلوبیت‌های اساسی راهبردی: پلیس راهنمایی و رانندگی فراجا مسئولیت دارد در راستای جهت‌گیری راهبردی پیشرفت و تعالی فراجا، دید مشترکی از وضعیت مطلوب و جهت‌گیری آیندهٔ سازمان در بخش‌ها و واحدهای مختلف فراجا ایجاد کند.

1- Berry & Mollard

2- Rogers

3- Rabert Dal

این دیدگاه به روشنی بر توسعه مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک متمرکز است؛ به گونه‌ای که هم جهات بیرونی آن با شرایط و نیازهای اساسی سازمان و محیط آن تطبیق داشته باشد و هم جهات درونی آن شامل انسجام، صحت، دقت و اثربخشی عملکرد طرح مورد نظر تحقق یابد. این مهم در وهله نخست از طریق تدوین و بیان اصولی رسالت، چشم‌انداز و ارزش‌های اساسی و کارکردی طرح در راهور فراجا شکل خواهد گرفت؛ به گونه‌ای که مطلوبیت‌هایی که در راستای تحقق ویژگی‌ها و کیفیت‌های مورد نظر سازمان پیشرو برای کشور تعیین شده است تأمین شود.

چشم‌انداز: چشم‌انداز از جنس ایمان است؛ ایمان یعنی تجسم آینده در حال؛ تصویری از آینده مطلوب دست‌یافتنی و جذاب؛ بیان آینده آرمانی و واقع‌گرا، جذاب و تحقق‌پذیر؛ تجسم آینده آرمانی و مطلوب و تحقق‌پذیر در افق زمانی مشخص (فرهنگ راهبردی، ۱۳۹۹، ۳۳).

ارزش‌های اساسی^۱: ارزش‌های اساسی اصول و باورهایی است که نظام سیاسی را هدایت می‌کند و هویت جامعه را شکل می‌دهد. این ارزش‌ها نگرش و ایده‌ما را شکل می‌دهد و نگرش هم رفتارمان را هدایت می‌کند. بنابراین ارزش‌ها راهنمای کنش‌هاست و هدایت نظام سیاسی از طریق ارزش‌ها صورت می‌گیرد (میرشاه ولایتی، ۱۳۸۸، ۲۹).

اصول^۲: اصول مجموعه‌ای از ارزش‌ها و باید و نبایدهای بنیادین و پایدار است که بر تمام تصمیمات و اقدامات حاکم است و هدایت‌گر تدوین سیاست‌ها، راهبردها، برنامه‌ریزی و امور اجرایی برای نیل به اهداف تعیین‌شده است.

رسالت: رسالت معادل فلسفه وجودی و هدف غایی و نهایی سازمان و وجه تمایز سازمان از دیگران است.^۳ در فراجا، سپاه و مجموعه نیروهای مسلح، رسالت یعنی چرایی و فلسفه وجودی آن سازمان که تحقق‌یافتنی، دائمی و همیشگی است و مأموریت ترجمان موسمی و مقطعی رسالت است که از جنس وظایف کلی و انجام‌دانی است (فرهنگ راهبردی، ۱۳۹۹، ۳۱ و محمدی و سلامت‌بخش، ۱۳۸۸، ۱۹۵).

در مجموع و مبتنی بر بررسی‌های صورت‌گرفته درباره مشارکت اجتماعی، نظریه‌های فرست، راجرز و رابرت دال این پژوهش را پشتیبانی می‌کند و درباره ایمنی ترافیک نیز

1- Core values

۲- آیین‌نامه مرجع نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، ۱۴۰۱

۳- فرهنگ راهبردی مفاهیم و اصطلاحات انتظامی و امنیتی، ۱۴۰۰

از نظریه‌های سنتی با رویکرد کاربران ترافیک و علی کریستیانس اندرسون (۲۰۱۸)، رویکرد نظام‌مند کارول و رانیان (۲۰۱۵)، برنامه سازمان ملل برای دهه اقدام (۲۰۱۱-۲۰۲۰) و رویکرد چشم‌انداز صفر لینبرگ (۲۰۱۷) استفاده شده است.

روش

این پژوهش به روش کیفی و با رویکرد اکتشافی صورت گرفته است. داده‌های پژوهش از دو منبع اصلی «مطالعه کتابخانه‌ای» برای استخراج و تحلیل اسناد بالادستی مرتبط و «مصاحبه‌های ساختاریافته با خبرگان» شامل مدیران و کارشناسان پلیس راهور فراجا، استادان دانشگاه علوم انتظامی امین، دانشگاه‌های برون‌سازمانی و سایر ذی‌نفعان مرتبط با مشارکت اجتماعی در ایمنی ترافیک-گردآوری شده است. روش نمونه‌گیری به صورت هدفمند مبتنی بر معیار و فن گلوله‌برفی است. برای انتخاب افراد در بخش مصاحبه معیارهایی لازم است که آن معیارها به این شرح بود: تناسب بین مصاحبه‌شوندگان و سؤال پژوهش، مطلع و آغازی خوب، نشان دادن تعمیم‌پذیری یافته‌ها توسط نمونه، رضایت‌مندان، آگاهانه و امکان‌پذیر بودن برنامه نمونه‌گیری و اخلاقی بودن راهبرد نمونه‌گیری. حجم نمونه با دستیابی به اشباع نظری در شانزده نفر تثبیت شد. تحلیل داده‌ها با بهره‌گیری از روش تحلیل مضمون و از طریق کدگذاری نظام‌مند با استفاده از نرم‌افزار مکس کیودا ۲۰۲۰ صورت گرفت. شیوه کدگذاری بدین صورت بود که در ابتدا داده‌های کیفی اولیه از طریق مصاحبه‌های ساختاریافته با خبرگان جمع‌آوری شد. پس از گردآوری، محتوای مصاحبه‌ها به صورت متنی پیاده‌سازی و در نرم‌افزار تحلیل کیفی مکس کیودا وارد شد. در مرحله بعد، با استفاده از قابلیت‌های نرم‌افزار، داده‌ها کدگذاری شد و مضامین و الگوهای تکرارشونده در پاسخ‌های مصاحبه‌شوندگان شناسایی گردید. روایی ابزارها بر اساس چارچوب لینکلن و گوبا^۱ (۱۹۸۵) صورت گرفت. به این صورت که برای ارتقای اعتبار مضامین، از چند روش استفاده شد: بررسی اعضا (ارائه مضامین اولیه به مشارکت‌کنندگان مصاحبه و دریافت تأیید یا اصلاح آن‌ها)، بررسی هم‌تایان (مطرح کردن مضامین با پژوهشگران دیگر برای

نقد و بررسی) و آشنایی عمیق با داده‌ها؛ این اقدامات به پژوهشگر امکان داد تا اطمینان حاصل شود که یافته‌ها بازتاب‌دهنده واقعی دیدگاه‌های مصاحبه‌شوندگان است.

یافته‌ها

الف) یافته‌های توصیفی:

جدول شماره (۲): ویژگی‌های مشارکت‌کنندگان بخش کیفی

ردیف	کد مصاحبه‌شونده	سمت / جایگاه علمی	مدرک تحصیلی	سنوات خدمتی
۱	کد ۰۱	معاون عملیات راهور فراجا / استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه جامع امین	دکتری	۳۲
۲	کد ۰۲	عضو گروه تربیت بدنی دانشگاه / استادیار جامعه‌شناسی	دکتری	۲۸
۳	کد ۰۳	جانشین اسبق رئیس پلیس راهور ناجا / استادیار دانشگاه علوم انتظامی امین	دکتری	۳۳
۴	کد ۰۴	سرکلانتر پلیس راهور فاتب / مربی و عضو هیئت علمی دانشکده راهور	کارشناسی ارشد	۲۶
۵	کد ۰۵	رئیس مرفوک سرکلانتری شمال راهور فاتب / عضو هیئت علمی دانشکده راهور	کارشناسی ارشد	۲۵
۶	کد ۰۶	رئیس مرکز تحقیقات کاربردی بازرسی کل / استادیار جامعه‌شناسی	دکتری	۲۷
۷	کد ۰۷	مشاور رئیس پلیس راهور فراجا / مربی و عضو هیئت علمی دانشکده راهور	دکتری	۳۲
۸	کد ۰۸	رئیس دانشکده راهور / استادیار مدیریت ایمنی ترافیک	دکتری	۲۸
۹	کد ۰۹	مشاور فرمانده دانشگاه جامع / استاد و عضو هیئت علمی دانشگاه جامع	دکتری	۲۷
۱۰	کد ۱۰	جانشین مرفوک راهور فراجا / مربی و عضو هیئت علمی دانشکده راهور	کارشناسی ارشد	۲۶
۱۱	کد ۱۱	رئیس آمار مرفوک فراجا / مربی و عضو هیئت علمی دانشکده راهور	کارشناسی ارشد	۲۴
۱۲	کد ۱۲	جانشین بازرسی راهور فراجا / مربی و عضو هیئت علمی دانشکده راهور	کارشناسی ارشد	۲۶
۱۳	کد ۱۳	کارشناس بازرسی راهور فاتب / مربی و عضو هیئت علمی دانشکده راهور	کارشناسی ارشد	۲۲
۱۴	کد ۱۴	رئیس اسبق دانشکده منابع انسانی دانشگاه امین / دانشیار	دکتری	۳۵

		و عضو هیئت علمی دانشگاه جامع		
۲۷	کارشناسی ارشد	جانشین منطقه ۱۶ راهور فاتب/ مربی و عضو هیئت علمی دانشکده راهور	کد ۱۵	۱۵
۲۶	دکتری	جانشین معاون عملیات راهور فراجا/ مربی و عضو هیئت علمی دانشکده راهور	کد ۱۶	۱۶

جدول شماره (۲) ویژگی‌های مشارکت‌کنندگان در این پژوهش از قبیل سمت، جایگاه علمی، میزان تحصیلات و سن خدمتی را نشان می‌دهد. همان طور که مشاهده می‌شود، در این پژوهش شانزده نفر از خبرگان شامل نه نفر از مدیران اجرایی و سیاست‌گذاران پلیس راهور فراجا، چهار نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم انتظامی امین، دو نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های برون‌سازمانی و یک نفر از اعضای وابسته فراجا مشارکت داشتند که ۴۳ درصد آنان دارای مدرک دکتری و ۵۷ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد بودند و از نظر سابقه خدمت، سه نفر بین ۲۰ تا ۲۵ سال، هشت نفر بین ۲۵ تا ۳۰ سال و پنج نفر بیش از سی سال سابقه کاری داشتند.

ب) یافته‌های استنباطی:

مطلوبیت‌های اساسی راهبردی پلیس راهور فراجا برای ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک چیست؟

مطلوبیت‌های اساسی راهبردی:

تعیین اصول و ارزش‌های حاکم بر موضوع

تدوین بیانیه رسالت (مأموریت)

تدوین بیانیه چشم‌انداز

- اصول و ارزش‌های پلیس راهور فراجا در ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک از دیدگاه خبرگان

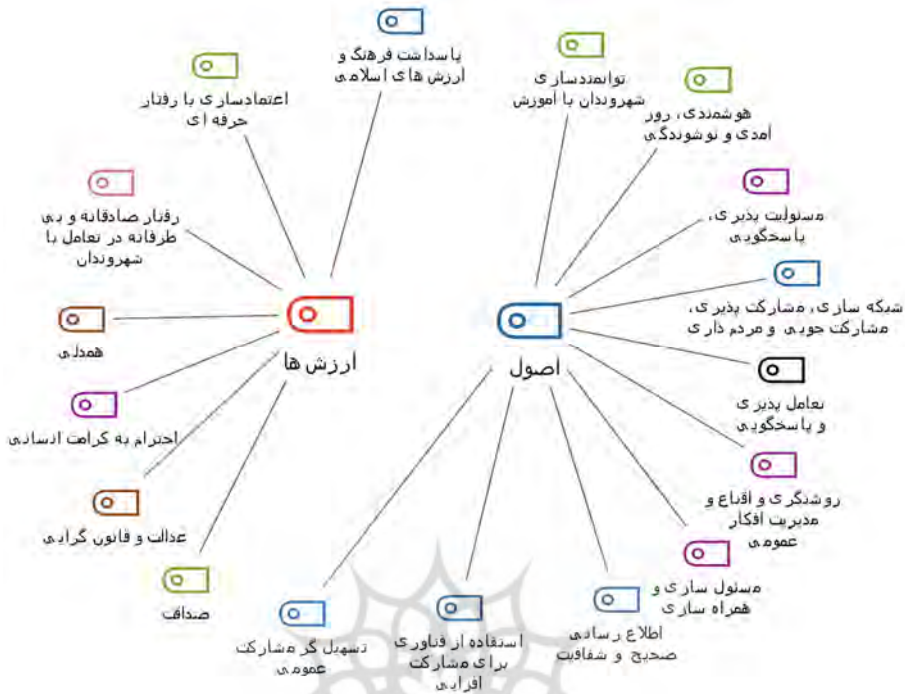
جدول شماره (۵): اصول و ارزش‌های پلیس راهور فراجا در ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک از دیدگاه خبرگان

واحد تحلیل	مضمون پایه	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون فراگیر
یکی از اصول بنیادین در سیاست‌گذاری و خدمات پلیس راهور هوشمندی، روزآمدی و نوشوندگی است؛ این رویکرد باعث می‌شود پلیس متناسب با تحولات فناوری و اجتماعی، پیوسته خود را به‌روزرسانی کند (مصاحبه با کد ۰۲، ۱۴۰۳/۱۰/۱۵)	هوشمندی، روزآمدی و نوشوندگی		
مسئولیت‌پذیری، پاسخ‌گویی و صداقت سه‌گانه‌ای کلیدی در روابط پلیس راهور با مردم است؛ این ارزش‌ها پلیس را به نهادی شفاف، پاسخ‌گو و مورد اعتماد تبدیل می‌کند (مصاحبه با کد ۰۸، ۱۴۰۳/۱۲/۹)	مسئولیت‌پذیری، پاسخ‌گویی		
ایجاد پیوند مؤثر با مردم و نهادهای اجتماعی، ظرفیت‌های جدیدی برای ایمنی ترافیک خلق می‌کند. بنابراین پلیس راهور بر شبکه‌سازی، مشارکت‌پذیری، مشارکت‌جویی و مردم‌داری به‌مثابه اصول مشارکت‌افزا تأکید دارد (مصاحبه با کد ۰۴، ۱۴۰۳/۱۱/۶)	شبکه‌سازی، مشارکت‌پذیری، مشارکت‌جویی		مطلوبیت‌های اساسی راهبردی (اصول و ارزش‌ها)
تعامل دوسویه زمینه‌ساز هم‌فکری و هم‌افزایی بیشتر میان مردم و پلیس است؛ بنابراین تعامل‌پذیری و پاسخ‌گویی جایگاه پلیس راهور را از ناظر صرف به شریکی اجتماعی ارتقا می‌دهد (مصاحبه با کد ۰۶، ۱۴۰۳/۱۱/۲۲)	تعامل‌پذیری و پاسخ‌گویی	اصول	
پلیس راهور با روشنگری، اقتناع و مدیریت افکار عمومی به دنبال تقویت مشارکت آگاهانه است. هدف ایجاد درک مشترک و حمایت روانی جامعه از برنامه‌های ایمنی ترافیک است (مصاحبه با کد ۰۹، ۱۴۰۳/۱۲/۱۷)	روشنگری، اقتناع و مدیریت افکار عمومی		
مسئول‌سازی و همراه‌سازی شهروندان، راهبردی مؤثر برای جلب مشارکت مردمی در ایمنی ترافیک است. مردم باید -نه ناظر بلکه- بخشی از راه‌حل باشند (مصاحبه با کد ۰۹، ۱۴۰۳/۱۲/۲۵)	مسئول‌سازی و همراه‌سازی		
اطلاع‌رسانی صحیح و شفافیت پایه‌های صداقت نهادی پلیس راهور است و این اصل باعث کاهش شایعات و شفافیت	اطلاع‌رسانی صحیح و شفافیت		

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه	واحد تحلیل
			افزایش سرمایه اجتماعی می‌شود (مصاحبه با کد ۱۱، ۱۴۰۴/۱/۲۱).
		آموزش و توانمندسازی شهروندان	موضوعی که پلیس را از مجری صرف به نهادی فرهنگی-تربیتی بدل می‌سازد آموزش و توانمندسازی شهروندان است؛ چون مردم آگاه مهم‌ترین سرمایه در کاهش تخلفات و افزایش ایمنی‌اند (مصاحبه با کد ۱۲، ۱۴۰۴/۱/۲۵).
		تسهیل مشارکت عمومی	یکی از ارکان راهبردی در سیاست‌گذاری ترافیکی پلیس راهور تسهیل مشارکت عمومی است؛ بنابراین هرگونه مانع فرهنگی، ساختاری یا فناورانه در این مسیر باید شناسایی و رفع شود (مصاحبه با کد ۱۳، ۱۴۰۴/۱/۲۸).
		تعامل دوسویه	تعامل دوسویه پایه‌گذار روابط سازنده میان پلیس و جامعه است؛ این رویکرد به جای تقابل، موجب گفت‌وگو و تعامل سازنده فضای ترافیکی می‌شود (مصاحبه با کد ۱۵، ۱۴۰۴/۲/۱۲).
		استفاده از فناوری برای مشارکت‌افزایی	فناوری می‌تواند ارتباط، آموزش و گزارش‌دهی را برای شهروندان ساده و مؤثر کند؛ بنابراین استفاده از فناوری‌های نوین می‌تواند ابزاری برای گسترش و تعمیق مشارکت اجتماعی در ایمنی ترافیک باشد (مصاحبه با کد ۱۶، ۱۴۰۴/۲/۱۷).
	ارزش‌ها	پاسدداشت فرهنگ و ارزش‌های اسلامی	پلیس راهور پاسداشت فرهنگ و ارزش‌های اسلامی را مبنای همه تصمیم‌گیری‌ها و اقدامات خود می‌داند؛ این ارزش‌ها به مثابه بنیان اخلاقی، رفتار سازمانی و تعامل با جامعه در نظر گرفته می‌شود (مصاحبه با کد ۰۲، ۱۴۰۳/۱۰/۱۵).
		احترام به کرامت انسانی	احترام به کرامت انسانی از ارزش‌های جدانشدنی در رفتار حرفه‌ای پلیس راهور است؛ از این‌رو، هر نوع تصمیم یا اقدام باید بر مبنای حفظ شأن انسانی تمام کاربران ترافیک صورت گیرد (مصاحبه با کد ۰۴، ۱۴۰۳/۱۱/۰۶).
		اعتمادسازی	اعتمادسازی مستمر راهبردی کلان در ارتقای مشارکت اجتماعی با پلیس راهور است و ایجاد اعتماد

واحد تحلیل	مضمون پایه	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون فراگیر
متقابل، همکاری و همدلی عمومی را در جهت ایمنی ترافیک تقویت می‌کند (مصاحبه با کد ۰۴، ۱۴۰۳/۱۱/۰۶).			
سنگ بنای تعامل پلیس راهور با مردم همدلی و صداقت در برابر جامعه است؛ این اصول موجب ایجاد پیوند عاطفی و اخلاقی میان پلیس و شهروندان می‌شود (مصاحبه با کد ۰۳، ۱۴۰۳/۱۰/۲۹).	همدلی و صداقت		
رفتار صادقانه و بی‌طرفانه با شهروندان از اصول اخلاق حرفه‌ای پلیس راهور است؛ این رفتار موجب افزایش رضایتمندی و احساس عدالت در میان کاربران ترافیک می‌شود (مصاحبه با کد ۰۵، ۱۴۰۳/۱۱/۱۴).	رفتار صادقانه و بی‌طرفانه در تعامل با شهروندان		
احترام متقابل پایه‌گذار روابط سازنده میان پلیس و جامعه است؛ این رویکرد به جای تقابل، موجب گفت‌وگو و تعامل سازنده فضای ترافیکی می‌شود (مصاحبه با کد ۱۵، ۱۴۰۴/۲/۱۲).	احترام متقابل		
اجرای بی‌طرفانه قانون اعتماد عمومی و احساس امنیت را افزایش می‌دهد و عدالت و قانون‌گرایی پایه اصلی عملکرد پلیس راهور محسوب می‌شود (مصاحبه با کد ۱۰، ۱۴۰۴/۱/۱۵).	عدالت و قانون‌گرایی		

برای شناسایی و تبیین اصول و ارزش‌های پلیس راهور برای ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک، نخست داده‌های کیفی اولیه از طریق مصاحبه‌های ساختاریافته با خبرگان راهور جمع‌آوری شد. پس از گردآوری داده‌ها، محتوای مصاحبه‌ها به صورت متنی پیاده‌سازی و سپس وارد نرم‌افزار تحلیل کیفی مکس کیودا شد. سپس در این نرم‌افزار با کدگذاری، مضامین و الگوهای تکرار شونده، در داده‌های برگرفته از مصاحبه شناسایی شد. در این مرحله، واژه‌ها و مفاهیم کلیدی مرتبط با اصول و ارزش‌ها تحلیل و گروه‌بندی شد که به صورت نمودار در شکل شماره (۲) نشان داده شده است.

شکل شماره ۲: اصول و ارزش‌های پلیس راهور برای ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک

در ادامه، با بهره‌گیری از مصاحبه با خبرگان، مؤلفه‌های اصلی مربوط به اصول و ارزش‌های پلیس راهور در ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک استخراج شد. این مؤلفه‌ها در قالب پرسش‌نامه‌ای برای اجرای مرحله دلفی فازی تنظیم شد و از خبرگان خواسته شد میزان تأیید خود را با طیف «خیلی زیاد» تا «خیلی کم» اعلام کنند. در جدول شماره (۶) نتایج دلفی فازی شاخص‌های اصول و ارزش‌های راهبردی ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک از دیدگاه خبرگان را مشاهده می‌کنیم.

جدول شماره (۶): نتایج دلفی فازی / شاخص‌های اصول و ارزش‌های راهبردی ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک از دیدگاه خبرگان

ردیف	شاخص	ارزش فازی			مقدار قطعی	Result
		U	M	L		
۱	پاسداشت فرهنگ و ارزش‌های اسلامی	۰/۹۷۵	۰/۸۵	۰/۶	۰/۸۰۸	تأیید
۲	هوشمندی، روزآمدی و نوشوندگی	۱/۰۰۰	۰/۹	۰/۶۵	۰/۸۵	تأیید
۳	همدلی و مسئولیت‌پذیری	۰/۹۵	۰/۸۵	۰/۶	۰/۸	تأیید
۴	احترام به کرامت انسانی	۰/۹۷۵	۰/۸۷۵	۰/۶۲۵	۰/۸۲۵	تأیید
۵	اعتمادسازی	۱/۰۰۰	۰/۹۲۵	۰/۶۷۵	۰/۸۶۶	تأیید
۶	شبکه‌سازی، مشارکت‌پذیری، مشارکت‌جویی	۱/۰۰۰	۰/۸۲۵	۰/۵۷۵	۰/۸	تأیید
۷	رفتار صادقانه و بی‌طرفانه در تعامل با شهروندان	۰/۹۷۵	۰/۹	۰/۶۵	۰/۸۴۱	تأیید
۸	تعامل‌پذیری و پاسخ‌گویی	۰/۹۷۵	۰/۸	۰/۵۵	۰/۷۷۵	تأیید
۹	مسئولیت‌پذیری، پاسخگویی و صداقت	۱/۰۰۰	۰/۸۷۵	۰/۶۲۵	۰/۸۳۳	تأیید
۱۰	روشنگری، اقناع و مدیریت افکار عمومی	۰/۹۵	۰/۸	۰/۵۵	۰/۷۶۶	تأیید
۱۱	مسئول‌سازی و همراه‌سازی	۱/۰۰۰	۰/۷۷۵	۰/۵۲۵	۰/۷۶۶	تأیید
۱۲	عدالت و قانون‌گرایی	۰/۹۷۵	۰/۹	۰/۶۵	۰/۸۴۱	تأیید
۱۳	شفافیت و اطلاع‌رسانی صحیح	۱/۰۰۰	۰/۸۲۵	۰/۵۷۵	۰/۸	تأیید
۱۴	آموزش و توانمندسازی شهروندان	۱/۰۰۰	۰/۸۲۵	۰/۵۷۵	۰/۸	تأیید
۱۵	تسهیل مشارکت عمومی	۰/۹۷۵	۰/۸۲۵	۰/۵۷۵	۰/۷۹۱	تأیید
۱۶	تعامل دوسویه و احترام متقابل	۰/۹	۰/۷۵	۰/۵	۰/۷۶۱	تأیید
۱۷	استفاده از فناوری برای مشارکت‌افزایی	۱/۰۰۰	۰/۹	۰/۶۵	۰/۸۵	تأیید

در این مرحله، شاخص‌های به‌دست‌آمده در قالب پرسش‌نامه با سؤالات بسته و طیف پنج‌مرحله‌ای لیکرت (خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم و خیلی کم) در اختیار ده نفر خبره گذاشته شد تا خبرگان میزان اهمیت یا میزان موافقت خود را با نتایج گام نخست اعلام کنند. از این‌رو، به منظور فازی‌سازی دیدگاه خبرگان و کاهش اثر ابهام و عدم قطعیت در پاسخ‌ها، تجزیه و تحلیل به روش دلفی فازی صورت گرفت. در این تحقیق، دلفی فازی به صورت تک‌مرحله‌ای اجرا شد؛ زیرا پاسخ‌های خبرگان در چارچوب طیف لیکرت همگرایی کافی داشت و نیاز به مرحله دوم یا سوم مشاهده نشد.

همان‌طور که نتایج جدول شماره (۶) نشان می‌دهد، خبرگان به همه هدفه شاخص اصول و ارزش‌های راهبردی مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک با میزان بالاتر از حد متوسط (۳) نظر تأیید یا موافق دادند.

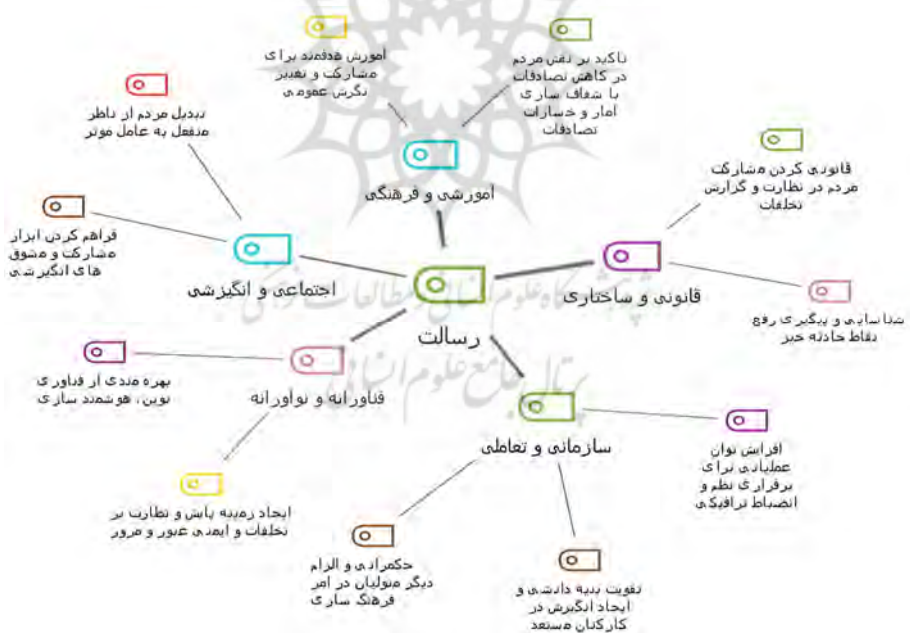
جدول شماره (۷): رسالت پلیس راهور فراجا در ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک از دیدگاه خبرگان

واحد تحلیل	مضمون پایه	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون فراگیر
رسالت پلیس انجام دادن مجموعه اقداماتی مانند آموزش‌های هدفمند و مؤثر برای اقشار مختلف جامعه، آموزش رانندگی مسئولانه در مدارس، دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی، تولید محتوای رسانه‌ای برای تغییر نگرش عمومی به تخلفات و بهره‌گیری از شبکه‌های اجتماعی برای ترویج رفتارهای درست ترافیکی است تا تصادفات کاهش یابد (مصاحبه با کد ۰۱)	آموزش هدفمند برای مشارکت عمومی و تغییر نگرش عمومی	آموزشی، فرهنگی	مطلوبیت‌های اساسی راهبردی (رسالت)
پلیس راهور باید آموزش‌های هدفمند برای فرهنگ‌سازی و تغییر نگرش عمومی ارائه کند (مصاحبه با کد ۰۵).			
پلیس راهور با شفاف‌سازی اطلاعات و ارائه آمار واقعی و مستند درباره تصادفات، تلفات، خسارت‌ها و تحلیل عمومی علل اصلی تصادفات، می‌تواند بر نقش مردم در پیشگیری از تصادفات تأکید کند (مصاحبه با کد ۱۶)	تأکید بر نقش مردم در کاهش تصادفات با شفاف‌سازی آمار و خسارات تصادفات		
رسالت پلیس راهور در ارتقای مشارکت مردم در ایمنی ترافیک یعنی تبدیل مردم از ناظر منفعل به عامل مؤثر در بهبود وضعیت ترافیک و ایمنی جاده‌ای (مصاحبه با کد ۰۲)	تبدیل مردم از ناظر منفعل به عامل مؤثر		
با ایجاد مشوق‌های لازم، موجبات افزایش مشارکت مردم را در تبعیت از قوانین و مقررات ترافیکی و کاهش تخلفات فراهم کند (مصاحبه با کد ۰۴)	فراهم کردن ابزار مشارکت و مشوق‌های انگیزشی	اجتماعی و انگیزشی	
پلیس راهور فقط مسئول جریمه کردن نیست؛ بلکه با آموزش، اعتمادسازی، فراهم کردن ابزار مشارکت و مشوق‌های انگیزشی می‌تونه کمک کنه مردم خودشون قوانین رو رعایت کنند و به دیگران هم توصیه کنند (مصاحبه با کد ۰۴)	مشارکت و مشوق‌های انگیزشی		
مردم وقتی همکاری می‌کنند که به پلیس اعتماد داشته	اعتمادسازی با		

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه	واحد تحلیل
		بی‌طرفی و عدالت	باشند. پس پلیس راهور باید با رفتار حرفه‌ای، بی‌طرفی و عدالت، اعتمادسازی کند (مصاحبه با کد ۰۵).
	فناورانه و نوآورانه	بهره‌مندی از فناوری نوین، هوشمندسازی	رسالت پلیس راهور بهره‌گیری از فناوری به‌روز، هوشمندسازی و الزام دیگر متولیان در امر فرهنگ‌سازی و ایمنی ترافیک باشد (مصاحبه با کد ۱۲)
		ایجاد زمینه‌پایش و نظارت بر تخلفات و ایمنی عبور و مرور	پلیس راهور باید بستر مشارکت‌های مردمی را از طریق ایجاد سامانه‌های گزارش تخلفات ترافیکی (برنامه‌های کاربردی، شماره پیامک و...) ایجاد کند تا مردم ابزار و فضای لازم را برای مشارکت داشته باشند (مصاحبه با کد ۰۶)
			رسالت اصلی پلیس راهور همواره در دو موضوع اجرای قوانین و مقررات ترافیکی برای برقراری نظم و انضباط ترافیکی و ایمنی عبور و مرور با همکاری مردم بنا شده است (مصاحبه با کد ۰۷)
			اصلی‌ترین رسالت پلیس راهور کاهش تصادفات و تلفات با نظارت و کنترل تخلفات ترافیکی عامل انسانی (کاربران ترافیک) است (مصاحبه با کد ۰۹)
			رسالت ذاتی پلیس راهور برقراری ایمنی ترافیک است (مصاحبه با کد ۱۱)
			رسالت پلیس فراهم آوردن زمینه‌های پیش و نظارت اجتماعی برای کاهش تخلفات و تصادفات است (مصاحبه با کد ۱۴)
		قانونی و ساختاری	قانونی کردن مشارکت مردم در نظارت و گزارش تخلفات
	شناسایی و پیگیری رفع نقاط حادثه‌خیز		شناسایی و پیگیری تا اصلاح نقاط حادثه‌خیز و مشکلات راه با مشارکت مردم (مصاحبه با کد ۰۴)
	سازمانی و تعاملی	افزایش توان عملیاتی برای برقراری انضباط ترافیکی	پلیس راهور باید زمینه‌های لازم برای برقراری نظم و انضباط ترافیکی را فراهم کند و با ارائه الگویی مناسب و طراحی سازوکارهای مطلوب و مشخص، زمینه افزایش توان عملیاتی خود را در اجرای صحیح قوانین و مقررات ترافیکی و برخورد با تخلفات ایجاد کند (مصاحبه با کد

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه	واحد تحلیل
			(۰۳)
		تقویت بنیه دانشی و ایجاد انگیزش در کارکنان مستعد	تقویت بنیه دانشی و ایجاد انگیزش در کارکنان مستعد راهور برای انجام دادن پرتلاش مأموریت‌های محوله (مصاحبه با کد ۱۳).
		حکمرانی و الزام دیگر متولیان در امر فرهنگ‌سازی	پلیس با نقش حکمرانی، سایر نهادهای مسئول را به همکاری و اجرای منسجم برنامه‌های فرهنگ‌سازی ترافیکی ملزم می‌کند (مصاحبه با کد ۱۵).

پس از گردآوری داده‌ها، محتوای مصاحبه‌ها به صورت متنی پیاده‌سازی و سپس وارد نرم‌افزار تحلیل کیفی مکس کیودا شد. سپس در این نرم‌افزار با کدگذاری، مضامین و الگوهای تکرارشونده در داده‌های برگرفته از مصاحبه شناسایی شد. در این مرحله، واژه‌ها و مفاهیم کلیدی مرتبط با رسالت تحلیل و گروه‌بندی شد که به صورت نمودار در شکل شماره (۳) نشان داده شده است.

شکل شماره (۳): نمودار رسالت پلیس راهور برای ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک

در ادامه، با بهره‌گیری از مصاحبه با خبرگان، شاخص‌های مربوط به رسالت پلیس راهور در ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک استخراج شد. این مؤلفه‌ها در قالب پرسش‌نامه‌ای برای اجرای مرحله دلفی فازی تنظیم شد و از خبرگان خواسته شد میزان تأیید خود را با طیف «خیلی زیاد» تا «خیلی کم» اعلام کنند. در جدول شماره (۸) نتایج دلفی فازی شاخص‌های رسالت پلیس راهور برای ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک از دیدگاه خبرگان را مشاهده می‌کنیم.

جدول شماره (۸): نتایج دلفی فازی / شاخص‌های رسالت پلیس راهور فراجا در ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک از دیدگاه خبرگان

ردیف	شاخص	ارزش فازی			نتیجه
		Crisp	U	M	
C _۱	آموزش هدفمند برای مشارکت عمومی و تغییر نگرش عمومی	۰/۸۰۸	۰/۹۷۵	۰/۸۵	تأیید
C _۲	تأکید بر نقش مردم در کاهش تصادفات با شفاف‌سازی آمار و خسارات تصادفات	۰/۷۵	۱/۰۰۰	۰/۷۵	تأیید
C _۳	تبدیل مردم از ناظر منفعل به عامل مؤثر	۰/۷۵	۰/۹۵	۰/۷۷۵	تأیید
C _۴	فراهم کردن ابزار مشارکت و مشوق‌ها	۰/۷۶۳	۱/۰۰۰	۰/۹	تأیید
C _۵	اعتمادسازی با بی‌طرفی و عدالت	۰/۸۵	۱/۰۰۰	۰/۹۱۳	تأیید
C _۶	بهره‌مندی از فناوری نوین، هوشمندسازی	۰/۸۳۳	۱/۰۰۰	۰/۸۷۵	تأیید
C _۷	ایجاد زمینه پایش و نظارت بر تخلفات و ایمنی عبور و مرور	۰/۸۶۶	۱/۰۰۰	۰/۹۲۵	تأیید
C _۸	قانونی کردن مشارکت مردم در نظارت	۰/۷۵۸	۰/۹۷۵	۰/۷۷۵	تأیید
C _۹	شناسایی و پیگیری رفع نقاط حادثه‌خیز	۰/۸۳۳	۱/۰۰۰	۰/۸۷۵	تأیید
C _{۱۰}	افزایش توان عملیاتی برقراری انضباط ترافیکی	۰/۹	۱/۰۰۰	۰/۹۷۵	تأیید
C _{۱۱}	تقویت بنیه دانشی و ایجاد انگیزش در کارکنان	۰/۷۳۳	۰/۹۵	۰/۷۵	تأیید
C _{۱۲}	حکمرانی و الزام دیگر	۰/۸۷۵	۰/۹۷۵	۰/۹۵	تأیید

همان‌طور که نتایج جدول شماره (۸) نشان می‌دهد، خبرگان درباره دوازده شاخص رسالت پلیس راهور برای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک، به میزان بالاتر از حد متوسط (۳) نظر تأیید یا موافق دارند.

از این‌رو، بیانیه رسالت پلیس راهور فراجا در ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک از دیدگاه خبرگان به شرح زیر است:

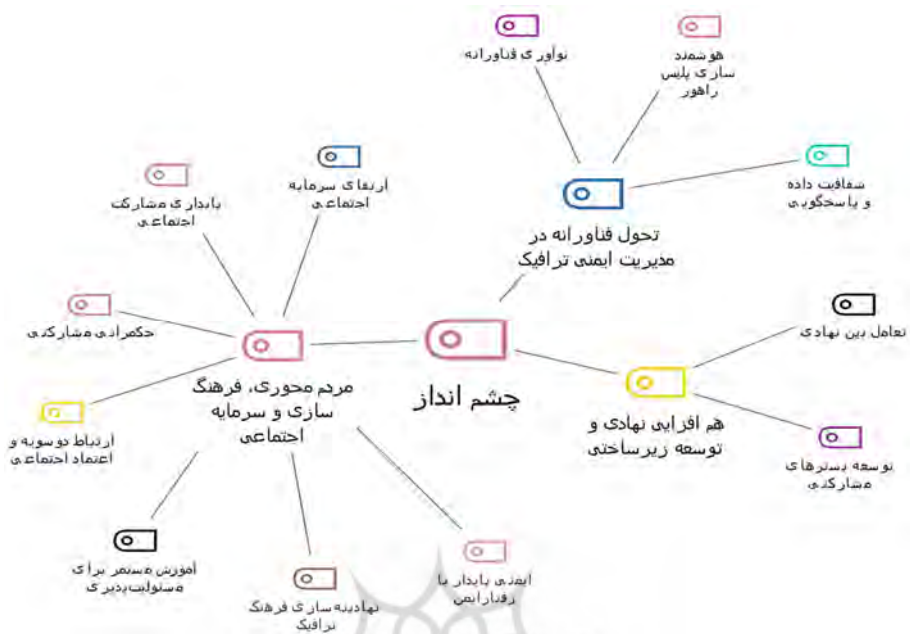
«اجرای قوانین و مقررات ترافیکی، برقراری نظم و انضباط، نظارت بر ایمنی عبور و مرور، آموزش و فرهنگ‌سازی، شناسایی و پیگیری تا اصلاح نقاط حادثه‌خیز با مشارکت و همکاری مردم»

- چشم‌انداز پلیس راهور فراجا برای ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک از دیدگاه خبرگان چیست؟

جدول شماره (۹): ویژگی چشم‌انداز پلیس راهور برای ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک از دیدگاه خبرگان

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه	واحد تحلیل
مطلوبیت‌های اساسی راهبردی (چشم‌انداز)	تحول فناوریانه	هوشمندسازی پلیس راهور	پلیس راهور با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین، سامانه‌های هوشمند و تحلیل داده‌های ترافیکی، تصمیم‌گیری‌ها و اقدامات خود را دقیق، سریع و کارآمد می‌سازد. این امر زمینه مشارکت مؤثر کاربران در مدیریت ایمنی ترافیک را فراهم می‌کند (مصاحبه با کد ۰۱).
		نوآوری فناوریانه	بهره‌گیری از داده‌کاوی، هوش مصنوعی، اینترنت اشیا و سامانه‌های ارتباطی پیشرفته مبنای تصمیم‌سازی علمی در حوزه ترافیک قرار می‌گیرد. فناوری نقش پلیس را از کنترل‌کننده به راهبر هوشمند ارتقا می‌دهد (مصاحبه با کد ۰۸).
	پاسخگویی و شفافیت داده و	عملکرد پلیس راهور مبتنی بر داده شفاف و پاسخ‌گویی به مردم خواهد بود. این شفافیت موجب افزایش اعتماد عمومی و انگیزه مشارکت اجتماعی می‌شود (مصاحبه با کد ۱۱).	
	مردم‌محوری، فرهنگ‌سازی و ارتقای سرمایه اجتماعی	حکمرانی مشارکتی	مردم به‌مثابه شریک اصلی پلیس در فرایندهای برنامه‌ریزی، نظارت و اجرای برنامه‌های ایمنی ترافیک مشارکت می‌کنند (مصاحبه با کد ۰۲).
		ارتباط دوسویه و اعتماد اجتماعی	پلیس راهور به نهادی اجتماعی تبدیل می‌شود که تعامل و گفت‌وگو با مردم در ذات عملکرد آن نهادینه است. این ویژگی اعتماد و همدلی عمومی را در تحقق اهداف ایمنی ترافیک تقویت می‌کند (مصاحبه با کد ۰۳).
آموزش مستمر	آموزش‌های عمومی، تخصصی و دیجیتال برای اқشار		

واحد تحلیل	مضمون پایه	مضمون سازمان دهنده	مضمون فراگیر
مختلف جامعه گسترش می یابد تا سطح شناخت و مسئولیت پذیری کاربران ترافیک افزایش یابد. این آگاهی زمینه ساز رفتارهای ایمن تر در ترافیک خواهد بود (مصاحبه با کد ۰۴).	مسئولیت پذیری		
ایمنی ترافیک به ارزش اجتماعی تبدیل می شود که در سبک زندگی مردم و نهادهای مختلف حضور دارد. این فرهنگ ترافیک مدارس و جامعه مدنی نقش کلیدی در ترویج این فرهنگ ایفا می کنند (مصاحبه با کد ۰۵).	نهادینه سازی فرهنگ ترافیک		
اعتماد، همکاری و همبستگی میان مردم و پلیس به مثابه سرمایه اجتماعی کلیدی در مدیریت ترافیک ارتقا می یابد. این پیوند اجتماعی سبب افزایش مشارکت داوطلبانه در طرح های ایمنی می شود (مصاحبه با کد ۰۶).	ارتقای سرمایه اجتماعی		
سازوکارهای حقوقی، رسانه ای و نهادی برای تداوم حضور مردم در عرصه ایمنی ترافیک ایجاد می شود. این بستر مشارکت را از فعالیتی مقطعی به فرایندی پایدار و پویا تبدیل می سازد (مصاحبه با کد ۱۶).	پایداری مشارکت اجتماعی		
مشارکت مردم در رعایت قوانین به کاهش محسوس سوانح و تخلفات ترافیکی منجر می شود. در این مسیر، رفتار ایمن به هنجار اجتماعی تبدیل خواهد شد (مصاحبه با کد ۱۴).	ایمنی پایدار با رفتار ایمن		
پلیس راهور در افق چشم انداز با دستگاه های دولتی، شهرداری ها، وزارت راه، آموزش و پرورش و نهادهای مردمی همکاری ساختاریافته دارد. این هم افزایی موجب افزایش اثربخشی اقدامات مشترک خواهد شد (مصاحبه با کد ۰۷).	تعامل بین نهادی		
زیرساخت های فنی، قانونی و فرهنگی و الزامات برای مشارکت مردم در امور ترافیکی فراهم می شود. این زیرساخت ها بستر حضور ایمن، آسان و مؤثر کاربران را در مدیریت ترافیک ایجاد می کند (مصاحبه با کد ۱۰).	توسعه بسترهای مشارکتی	هم افزایی نهادی و توسعه زیرساختی	

در ادامه، با بهره‌گیری از مصاحبه با خبرگان، چشم‌انداز پلیس راهور برای ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک استخراج شد. این مؤلفه‌ها در قالب پرسش‌نامه‌ای برای اجرای مرحله دلفی فازی تنظیم شد و از خبرگان خواسته شد میزان تأیید خود را با طیف «خیلی زیاد» تا «خیلی کم» اعلام کنند. در جدول شماره (۱۰) نتایج دلفی فازی چشم‌انداز پلیس راهور برای ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک از دیدگاه خبرگان را مشاهده می‌کنیم.

جدول شماره (۱۰): نتایج دلفی فازی / شاخص‌های چشم‌انداز پلیس راهور فراجا در ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک از دیدگاه خبرگان

شخص	ارزش فازی			مقدار قطعی	تأیید
	U	M	L		
۱- هوشمندسازی پلیس راهور	۰/۹۷۵	۰/۸۷۵	۰/۶۲۵	۰/۸۲۵	تأیید
۲- نوآوری فناوریانه	۱/۰۰۰	۰/۹۲۵	۰/۶۷۵	۰/۸۶۷	تأیید
۳- شفافیت داده و پاسخگویی	۰/۰۹	۰/۷۲۵	۰/۴۷۵	۰/۷	تأیید
۴- حکمرانی مشارکتی	۰/۹۷۵	۰/۱۸	۰/۵۵	۰/۷۷۵	تأیید
۵- ارتباط دوسویه و اعتماد اجتماعی	۰/۰۹	۰/۷۲۵	۰/۴۷۵	۰/۷	تأیید
۶- آموزش مستمر مسئولیت‌پذیری	۱/۰۰۰	۰/۰۹	۰/۶۵	۰/۸۵	تأیید
۷- نهادینه‌سازی فرهنگ ترافیک	۰/۹۷۵	۰/۸۷۵	۰/۶۲۵	۰/۸۲۵	تأیید

ردیف	مقدار قطعی	ارزش فازی			شاخص
		Crisp	U	M	
تأیید	۰/۷۳۳	۰/۹۵	۰/۷۵	۰/۵	۸- ارتقای سرمایه اجتماعی
تأیید	۰/۸۳۳	۱/۰۰۰	۰/۸۵	۰/۶	۹- پایداری مشارکت اجتماعی
تأیید	۰/۸۳۳	۱/۰۰۰	۰/۹۵	۰/۷	۱۰- ایمنی پایدار با رفتار ایمن
تأیید	۰/۸۰۸	۰/۹۷۵	۰/۸۵	۰/۶	۱۱- تعامل بین نهادی
تأیید	۰/۸۵۸	۰/۹۷۵	۰/۹۲۵	۰/۶۷۵	۱۲- توسعه بسترهای مشارکتی

همان طور که نتایج جدول شماره (۱۱) نشان می‌دهد خبرگان درباره دوازده شاخص چشم‌انداز مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک، به میزان بالاتر از حد متوسط (۳) نظر تأیید یا موافق دارند.

از این رو، بیانیه چشم‌انداز ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک از دیدگاه خبرگان این گونه است:

«در افرق ۱۴۱۷، پلیس راهور نهادی هوشمند، مشارکت‌محور و جامعه‌پذیر است که با تکیه بر آگاهی، فرهنگ‌سازی، سرمایه اجتماعی، تعامل بین دستگاهی، دانش و فناوری و مهیا نمودن الزامات و زیرساخت‌های لازم، بستر مشارکت مؤثر مردم در ایمنی ترافیک را فراهم می‌کند و سطح تخلفات و تصادفات را به حداقل می‌رساند.»

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که حل مسئله پیچیده تصادفات و تخلفات رانندگی در کشور صرفاً از مسیر اقدامات انتظامی و سلبی ممکن نیست؛ بلکه نیازمند تحول در رویکرد مدیریتی پلیس راهور به سوی حکمرانی مشارکتی و جامعه‌محور است. در این چارچوب، مطلوبیت‌های اساسی راهبردی راهور شامل مجموعه‌ای از اصول و ارزش‌ها، رسالت و چشم‌اندازهای کلان است که می‌تواند مبنای جهت‌گیری‌های آینده این نهاد در ارتقای ایمنی ترافیک از طریق مشارکت اجتماعی کاربران باشد.

در بُعد ارزشی، پاسداشت ارزش‌های اسلامی، اعتمادسازی، احترام به کرامت انسانی، عدالت‌محوری، شفافیت، پاسخ‌گویی و تعامل دوسویه با شهروندان بنیان اخلاقی و فرهنگی لازم برای گسترش تعامل سازنده میان پلیس و مردم را فراهم می‌سازد. این اصول و ارزش‌ها زمینه‌ساز شکل‌گیری اعتماد متقابل و مسئولیت‌پذیری اجتماعی است که پیش‌شرط هرگونه مشارکت مؤثر در ایمنی ترافیک به شمار می‌آید.

در سطح رسالت، پلیس راهور باید با آموزش هدفمند، آگاهی‌بخشی، شفاف‌سازی خسارات و تبعات تصادفات، بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و فراهم‌سازی بسترهای قانونی و انگیزشی برای مشارکت شهروندان، نقش مردم را از «ناظر منفعل» به «عامل مؤثر» در ایمنی ترافیک ارتقا دهد. تحقق این مأموریت مستلزم هم‌افزایی بین نهادی و الزام دیگر متولیان فرهنگی، شهری و رسانه‌ای برای همراهی در فرایند فرهنگ‌سازی و کنترل اجتماعی است.

در سطح چشم‌انداز، پلیس راهور آینده‌ای را ترسیم می‌کند که در آن هوشمندسازی، نوآوری فناورانه، شفافیت داده، ارتباط دوسویه با شهروندان و نهادینه‌سازی فرهنگ ترافیک منجر به ایجاد ایمنی پایدار، رفتار ایمن و پایداری مشارکت اجتماعی خواهد شد. این چشم‌انداز پلیس راهور را از سازمانی صرفاً اجرایی به نهادی پاسخگو و شبکه‌محور تبدیل می‌کند که نقش تسهیلگر در حکمرانی ترافیکی دارد. در مجموع، مطلوبیت‌های اساسی راهبردی راهور از سویی مبنای نظری و ارزشی برای سیاست‌گذاری‌های آینده محسوب می‌شود و از سویی به‌منزله چارچوبی راهبردی می‌تواند مسیر تدوین برنامه‌های عملیاتی، طراحی نظام‌های مشارکتی و نهادینه‌سازی فرهنگ مسئولیت‌پذیری ترافیکی را روشن سازد. دستیابی به این هدف نیازمند استمرار در آموزش، توسعه فناوری‌های مشارکت‌افزا، بازنگری در قوانین حمایتی و تقویت سرمایه اجتماعی میان مردم و پلیس است. به‌این ترتیب، ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک - نه هدفی کوتاه‌مدت که - راهبردی بلندمدت برای تحقق ایمنی پایدار، حکمرانی مشارکتی و اعتماد عمومی در برقراری ایمنی ترافیکی کشور خواهد بود.

یافته‌های این پژوهش در بحث آموزش هدفمند، جنبه‌های قانونی، مدیریتی و حمایتی - که جزء شاخص‌های رسالت پلیس راهور برای ارتقای مشارکت اجتماعی کاربران در ایمنی ترافیک است - با نتایج پژوهش ابراهیمی (۱۴۰۲) هم‌راستا است؛ زیرا هر دو بر ضرورت رویکردی چندبُعدی شامل جنبه‌های قانونی، آموزشی، مدیریتی و حمایتی برای جلب مشارکت اجتماعی تأکید دارند. همچنین با یافته‌های سادات حسینی و زراعت‌پیما (۱۴۰۱) هم‌راستا است؛ چرا که هر دو بر نقش محوری مردم در مدیریت ترافیک، اعمال قانون و لزوم تجهیز شهروندان به فناوری‌های مستندسازی و تقویت اعتماد میان مردم و پلیس تأکید می‌کنند. از منظر مبانی نظری نیز، نتایج این

تحقیق با پژوهش خسروی و احمدوند (۱۴۰۰) همسو است؛ زیرا هر دو اصول یا مطلوبیت‌های راهبردی را بنیانی ارزشی و نظری برای سیاست‌گذاری‌های کلان دانسته‌اند و تصمیم‌سازی راهبردی را مبتنی بر اصول و ارزش‌های بنیادین سازمان می‌دانند.

همچنین یافته‌های این پژوهش با نتایج پژوهش ملکی و همکارانش (۱۴۰۰) تطابق دارد؛ چراکه هر دو پژوهش بر ابعاد مدیریتی، آموزشی، فرهنگی و اجتماعی در تعاملات سازمانی برای ارتقای ایمنی ترافیک تأکید دارند و توسعه سرمایه اجتماعی و همکاری میان‌بخشی را پیش‌شرط تحقق ایمنی پایدار می‌دانند. از سوی دیگر، نتایج با پژوهش الجبرینی و همکارانش (۲۰۲۵) نیز هم‌جهت است؛ زیرا هر دو بر نقش مأموریت و ارزش‌های سازمانی در جهت‌دهی راهبردها و تحقق پایداری تأکید دارند و مطلوبیت‌های اساسی را چارچوب ارزشی مؤثر در سیاست‌گذاری ایمنی پایدار معرفی می‌کنند. همچنین با پژوهش الجائوسی و همکارانش (۲۰۲۳) همسو است؛ چرا که هر دو بر پیوند مأموریت‌های راهبردی با اهداف توسعه پایدار از مسیر نوآوری و مشارکت اجتماعی تأکید دارند و در این پژوهش نیز فناوری‌های نوین و حضور فعال مردم به‌مثابه ابزار تحقق ایمنی پایدار مطرح شده است. در نهایت، نتایج با پژوهش سیمونفسکی و همکارانش (۲۰۲۱) نیز هم‌راستا است؛ برای اینکه هر دو بر مشارکت واقعی شهروندان در طراحی سیاست‌ها و راهبردهای محلی و ضرورت بومی‌سازی نظام‌های مشارکتی برای ارتقای کارآمدی و پایداری ایمنی ترافیک تأکید می‌ورزند.

پیشنهادها

- تدوین برنامه ملی حکمرانی مشارکتی ترافیک با هدف نهادینه‌سازی نقش مردم و نهادهای محلی در ایمنی ترافیک (مجری: پلیس راهور فراجا و وزارت کشور).
- ایجاد سامانه هوشمند گزارش مردمی تخلفات برای ثبت، پایش و تحلیل گزارش‌های مردمی درباره تخلفات و نقاط حادثه‌خیز (مجری: پلیس راهور و مرکز فاوا فراجا).
- نهادینه‌سازی فرهنگ ایمنی و مسئولیت‌پذیری اجتماعی از طریق آموزش ترافیکی در مدارس و دانشگاه‌ها (مجری: وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، پلیس راهور).

- سامان‌دهی نهادهای مردمی برای همکاری در فرهنگ‌سازی و نظارت اجتماعی (مجری: وزارت کشور، سمن‌ها و پلیس راهور).
- تدوین و تصویب آیین‌نامه مشارکت قانونی مردم در گزارش تخلفات با رسمیت‌بخشی و ایجاد مشوق برای گزارش‌های مردمی (مجری: معاونت حقوقی فراجا و مجلس شورای اسلامی).
- ترویج رفتار ایمن از طریق پیام‌های عمومی و چهره‌های اجتماعی (مجری: پلیس راهور، صداوسیما، وزارت فرهنگ و ارشاد).
- مرکز تحلیل داده‌های مشارکت اجتماعی: گردآوری و تحلیل داده‌های مردمی برای تصمیم‌سازی علمی (مجری: پلیس راهور و پژوهشگاه علوم انتظامی).
- ارتقای تعامل و پاسخ‌گویی پلیس در برابر شهروندان با آموزش مهارت ارتباط مؤثر به مأموران (مجری: پلیس راهور و دانشگاه علوم انتظامی امین).
- بهره‌گیری از فناوری‌های نوین آموزشی، برنامه‌های کاربردی و ابزارهای هوشمند در آموزش رفتار ایمن ترافیکی (مجری: پلیس راهور و شرکت‌های دانش‌بنیان).
- طراحی نظام مشوق‌های مشارکتی (پاداش‌های مادی و معنوی) برای شهروندان فعال در همکاری با پلیس (مجری: پلیس راهور، بیمه مرکزی و وزارت کشور).
- تشکیل شورای راهبری ایمنی ترافیک برای هماهنگی بین نهادی برای سیاست‌گذاری مشترک و نظارت کلان (مجری: پلیس راهور (دبیر شورا)).

سپاسگزاری

پژوهشگر بر خود لازم می‌داند که از تمام استادان و خبرگان دانشگاه علوم انتظامی امین، دانشگاه علامه طباطبائی، مدیران اجرایی و کارشناسان پلیس راهور که در این تحقیق همکاری داشته‌اند قدردانی و تشکر به عمل آورد.

فهرست منابع

ابراهیمی کیاسری، حمیدرضا؛ الوانی، سیدمهدی و معمارزاده، غلامرضا (۱۴۰۲). طراحی الگوی مشارکت شهروندان در خط‌مشی‌های نظام آموزشی و پرورشی ایران با رویکرد چندروشی. *مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی*، ۱۳(۴۶). بازیابی

از: <https://doi.org/10.22034/sspp.2023.562459.3291>

جانشین پلیس راهور فراجا، ۱۴۰۲/۰۲/۰۹.

حسینی، سید تیمور؛ پیرا، ولی‌اله و شیرعلیزاده، جاسم (۱۴۰۱). عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت اجتماعی کاربران در رعایت مقررات ترافیکی. *راهور*، ۱۴۰۱(۴۳): ۱۵۱-۱۹۶. قابل

بازیابی از: [doi:10.22034/TALAR.2023.100503](https://doi.org/10.22034/TALAR.2023.100503)

خسروی، عباس و احمدوند، علی‌محمد (۱۴۰۰). الگوی تعیین دکتترین در طرح‌ریزی و برنامه‌ریزی راهبردی. *مطالعات راهبردی ناجا*، ۶(۳): ۲۳-۴۵. doi:

[20.1001.1.25381946/ssj.2021.97993](https://doi.org/10.22034/TALAR.2023.100503)

رابرت کاپلان و دیوید نورتون (۱۳۹۰). *رهاورد تلاش، پیوند راهبرد با عملیات برای ایجاد مزیت رقابتی*. ترجمه مسعود چیتگرها، تهران: رسا.

سادات حسینی، سید محمد و زراعت‌پیما، فرامرز (۱۴۰۱). استفاده از مشارکت مردمی برای مدیریت ترافیک. *جاده*، ۳۰(۱۱۲): ۲۱۳-۲۲۱. [Doi:10.22034/road.2022.320575.2010](https://doi.org/10.22034/road.2022.320575.2010)

عبدالرحمانی، رضا (۱۳۹۴). *مقدمه‌ای بر درک فرهنگ ترافیک*. تهران: دانشگاه علوم انتظامی امین ناجا.

قبادی، علیرضا (۱۳۸۱). *مشارکت مردم در عرصه فرهنگ*. تهران: آثار.

محبی، علی؛ نایب پور، محمد؛ امیری، عبدرضا و ابراهیم‌زاده، علی (۱۴۰۰). ارائه الگوی مشارکت‌های مردمی در مدیریت انتظامی پیشگیری از جرم. *پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی*، ۱۴(۳): ۳۱-۵۸. بازیابی از: http://journals.police.ir/article_96948.html

محمدی، جمال؛ سعیدپور، شراره و تقی‌زاده، الهام (۱۳۹۶). برنامه‌ریزی راهبردی به منظور کاهش تصادفات درون‌شهری و بهبود عملکرد شبکه معابر. *جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی*، ۳(۶۷): ۹۷-۱۱۶. بازیابی از: [http://ensani.ir/file/download/article/327-9504-](http://ensani.ir/file/download/article/327-9504-20180314173734.pdf)

[20180314173734.pdf](http://ensani.ir/file/download/article/327-9504-20180314173734.pdf)

محمدی، عمران و سلامت‌بخش، علیرضا (۱۳۸۸). *چالش‌های موجود در برنامه‌ریزی راهبردی جهت تدوین فناوری‌های پیشرفته، تفکر و برنامه‌ریزی راهبردی با تأکید بر کاربردهای دفاعی و امنیتی*. چاپ اول، تهران: ششمین همایش تخصصی مهندسی صنایع، دانشگاه امام حسین (ع).

- مرادی، حمید (۱۳۹۶). *تعریف ایمنی یا مقدمه‌ای بر مفهوم ایمنی*. <https://transportsafety.ir>. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (۱۳۹۵). *راهنمای شناسایی و بهره‌برداری از اسناد بالادستی کشور*. تهران: دفتر مطالعات فرهنگی.
- ملکی، ابوالحسن؛ شایگان، فریبا و آهی، پرویز (۱۴۰۱). شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های الگوی تعاملی پلیس راهور فراجا با سایر سازمان‌ها در ایمنی ترافیک. *راهور*، ۱۴۰۰ (۳۹): ۱۸۱-۲۲۴. doi: [10.22034/talar.2022.98936](https://doi.org/10.22034/talar.2022.98936)
- ملکی، ابوالحسین و حسینی، سید تیمور (۱۳۹۷). *ایمنی ترافیک و مدیریت آن*. تهران: انتشارات دانشگاه علوم انتظامی امین.
- موسوی، میر طاهر (۱۳۹۱). *درآمدی بر مشارکت اجتماعی*. تهران: جامعه‌شناسان.
- میرشاه ولایتی، فرزانه (۱۳۸۸). *راهنمای عملی تدوین چشم‌انداز*. تهران: مرکز آینده‌پژوهی علوم و فناوری دفاعی.
- هرسیج، حسین و محموداوغلی، رضا (۱۳۹۱). بررسی رابطه مشارکت سیاسی و احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان اصفهانی. *پژوهش‌های راهبردی نظم و امنیت اجتماعی*. doi: [10.22034/road.2022.320575.2010](https://doi.org/10.22034/road.2022.320575.2010)
- هزارجریبی، جعفر و لهراسبی، سعید (۱۳۹۰). بررسی رابطه سرمایه اجتماعی با میزان هویت جمعی. *جامعه‌شناسی کاربردی*، ۲۲ (۴۲)، ۱-۲۰. بازبینی از: https://jas.ui.ac.ir/article_18222.html;
- Al-Jayyousi, O., Amin, H., Al-Saudi, H.A., Aljassas, A., & Tok, E. (2023) Mission-Oriented Innovation Policy for Sustainable Development: A Systematic Literature Review. *Sustainability*, 15(17), 13101. <https://doi.org/10.3390/su151713101>
- Aljibrini, A., Dogruyol, K. & Ahmaro, I. Y. Y. (2025) How strategic planning enhances ESG: Evidence from mission statements. *Sustainability*, 17(2), 595. <https://doi.org/10.3390/su17020595>.
- Berry, K. A., & Mollard, E. (Eds.). (2009). *Social participation in water governance and management: critical and global perspectives*. Taylor & Francis.
- Hamann, C. J., Daly, E., Schwab-Reese, L., Askelson, N., & Peek-Asa, C. (2021). Community engagement in the development and implementation of a rural road safety campaign: Steps and lessons learned. *Journal of Transport & Health*, 23, 101282. <https://doi.org/10.1016/j.jth.2021.101282>
- Park, H., & Lewis, D. (2019). The motivations of external whistleblowers and their impact on the intention to blow the whistle again. *Business ethics: a European review*, 28(3), 379-390. <https://doi.org/10.1111/beer.12224>
- Rogers, C. R. (1961). *On becoming a person: A therapist's view of psychotherapy*. Boston: Houghton Mifflin.
- Safarpour, H., Khorasani-Zavareh, D., & Mohammadi, R. (2020). The common road safety approaches: A scoping review and thematic analysis. *Chinese journal of*

traumatology, 23(02),

113-121.

<https://mednexus.org/doi/full/10.1016/j.cjte.2020.02.005>

Simonofski, A., Vallé, T., Serral, E., & Wautelet, Y. (2021). Investigating context factors in citizen participation strategies: A comparative analysis of Swedish and Belgian smart cities. *International Journal of Information Management*, 56, 102011. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2019.09.007>.

Collins, J. C., & Porras, J. I. (1996). Building your company's vision. *Harvard Business Review*, 74(5), 65–77.

International Transport Forum (2018). *Road Safety Annual Report*. https://www.itf-oecd.org/sites/default/files/docs/irtad-road-safety-annual-rep_2018_2.pdf.

Safarpour, H., Khorasani-Zavareh, D., Soori, H., Bagheri Lankarani, K., Ghomian, Z., & Mohammadi, R. J. (2020). Vision Zero: Evolution history and developing trend in road safety: A scoping review. *Trauma Monthly*, 25(6), 275–286. <https://doi.org/10.30491/TM.2020.244740.1166>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 پرتال جامع علوم انسانی